

Pyhäjoen kunnan valmiussuunnitelman yleinen osa

PYHÄJOKI

Valmiussuunnitelman päivitysmerkinnät

Suunnitelman kohta tai liite	Asia	Päiväys	Tekijä
Koko suunnitelma	Suunnitelmaluonnoksen esittely Pyhäjoen valmiussuunnitelma -työryhmän kokouksessa	18.3.2024	Proxion Pro Oy
	Suunnitelmaluonnoksen tarkistaminen	20.3.2024	Kunnanjohtaja
	Suunnitelman esittely kunnanhallituksessa	25.3.2024	Kunnanjohtaja
	Suunnitelman vahvistaminen	25.3.2024	Kunnanhallitus

Sisällysluettelo

1	Yleistä	4
2	Strateginen valmiussuunnitelma, varautuminen häiriötilanteisiin	5
2.1	Lainsäädäntö ja ohjeet	5
2.2	Turvallisuuskulttuuri ja turvallisuusjohtaminen	5
2.3	Varautumisen ja valmiussuunnittelun tarkoitus ja tavoitteet	6
2.4	Valmiussuunnittelun vastuut ja vastuuhenkilöt	7
2.5	Yhteiskunnan elintärkeät ja kriittiset toiminnot	9
2.6	Pyhäjoen uhka-arviot ja riskienhallinta	10
2.7	Painopisteet varautumisen kehittämisessä	12
2.8	Häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumiseen liittyvät kustannukset ja hankinnat	13
2.9	Varautumiskoulutus ja harjoitukset	13
2.10	Varautumisveloitteet ostopalveluissa ja sopimusperusteisessa palveluntuotannossa	13
2.11	Yhteistoiminta varautumisessa	13
2.12	Pelastuslaitoksen tuki valmiussuunnittelulle	14
3	Operatiivinen valmiussuunnitelma, häiriötilanteiden hallinta	15
3.1	Häiriötilanteen hallinnan tehtävät ja tavoitteet	15
3.2	Johtamisjärjestelmä normaalioloissa	15
3.3	Kunnan johdon ja avainhenkilöiden hälyttämis- ja informointijärjestelyt	16
3.4	Luottamushenkilöiden informointi	16
3.5	Tehostetun johtamisen ja tilanteen seurannan käynnistäminen	17
3.6	Johtamispaikat ja muut tilat	17
3.7	Johtaminen ja tilannetietoisuus	17
3.8	Viestinnän ja tiedottamisen peruslinjaukset	18
3.9	Henkisen tuen järjestäminen	18
3.10	Yhteistoiminta pelastuslaitoksen kanssa häiriötilanteen hallinnassa	19
3.11	Väestönsuojelu	20
3.12	Toiminnan yhteensovittaminen	22
4	Poikkeusolojen valmiussuunnitelma, varautuminen poikkeusoloihin	24
4.1	Poikkeusolojen vaikutukset kunnan tehtäviin ja päätösvaltaan	24
4.2	Toimivalta poikkeusoloissa ja normaaliaikojen häiriötilanteissa	24
4.3	Varausjärjestelyt ja varaamisen vastuut	25
4.4	Väestönsuojelutehtävät	26

1 Yleistä

Pyhäjoen kunnan varautumisen ja valmiussuunnittelun tavoitteena on turvallisen elinympäristön luominen, kunnan palvelutuotannon mahdollisimman häiriötön hoitaminen kaikissa olosuhteissa sekä mahdollisten häiriötilanteiden hallinta ja niistä toipuminen.

Varautuminen perustuu valmiuslain, pelastuslain ja muun erityislainsäädännön varautumisvelvollisuuteen. Valmiuslain mukaan kunnan tulee valmiussuunnitelmin ja toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä toimenpitein varmistaa tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen, myös poikkeusoloissa. Valmiussuunnittelulla tarkoitetaan organisaation varautumista tavalla, missä voimavarojen käyttö ja toiminta suunnitellaan sekä priorisoidaan häiriötilanteen vaatimusten mukaisesti.

Pyhäjoen kunnan varautumistyötä johtaa kunnanjohtaja yhdessä kunnanhallituksen kanssa. Varautuminen on osa kunnan normaalia toimintaa ja siitä aiheutuvat kustannukset sisällytetään toiminta- ja taloussuunnitelmiin sekä talousarvioiden toiminta- ja investointimenoihin.

Valmiussuunnitelman yleisen, eli julkisen, osan lisäksi kunnan toimialat varautuvat häiriötilanteiden ja poikkeusolojen tehtäviin valmius- ja jatkuvuussuunnitelmillaan, kiinteistöille laadituilla pelastussuunnitelmilla, tarvittavalla resursoinnilla sekä harjoittelemalla säännöllisesti valmiussuunnitelmien ja niitä tarkentavien toimintaohjeiden mukaista toimintaa. Varautumisessa on otettu huomioon myös ulkoistetut palvelut sekä yhteistyö viranomaisten ja järjestöjen kanssa.

Pyhäjoen kunnan valmiussuunnitelman yleisen osan tarkoitus on olla informatiivinen, tavoitteita asettava ja velvoittava. Yleiseen osaan on koottu koko kuntaa koskevat yhteiset linjaukset ja toimintaperiaatteet. Siinä on tuotu esille myös merkittävimmät uhkatilat ja riskit.

Valmiussuunnitelman yleinen osa päivitetään valtuustokausittain noin neljän vuoden välein ja aina, kun lainsäädännössä tai kunnan hallintosäädännössä tapahtuu oleellisia muutoksia. Valmiussuunnitelman yleinen osa on nähtävissä Pyhäjoen kunnan [verkkosivuilla](#).

Valmiussuunnitelman yleisen osan hyväksyy Pyhäjoen kunnanhallitus. Valmiussuunnitelman yleisen osan hyväksymisen yhteydessä Pyhäjoen kunta sitoutuu siihen, että siinä esitetyt linjaukset tarkastetaan vähintään kerran valtuustokaudessa. Toiminnallisilta osin suunnitelma tarkastetaan vähintään kahden vuoden välein. Jokaisen tarkastuksen yhteydessä suunnitelma tarkastetaan myös teknisiltä osin. Valmiussuunnitelman yleinen osa tarkastetaan ja päivitetään lisäksi aina tarvittaessa.

Yleisen osan rakenne perustuu Pelastusopiston julkaisuun 2/2012 ”*Kunnan valmiussuunnitelman yleisen osan malli ja ohje sen käyttöön*”, jossa on otettu huomioon Pyhäjoen kunnan omat erityispiirteet ja toimintaympäristö sekä viimeisimpien vuosien kokemukset.

2 Strateginen valmiussuunnitelma, varautuminen häiriötilanteisiin

2.1 Lainsäädäntö ja ohjeet

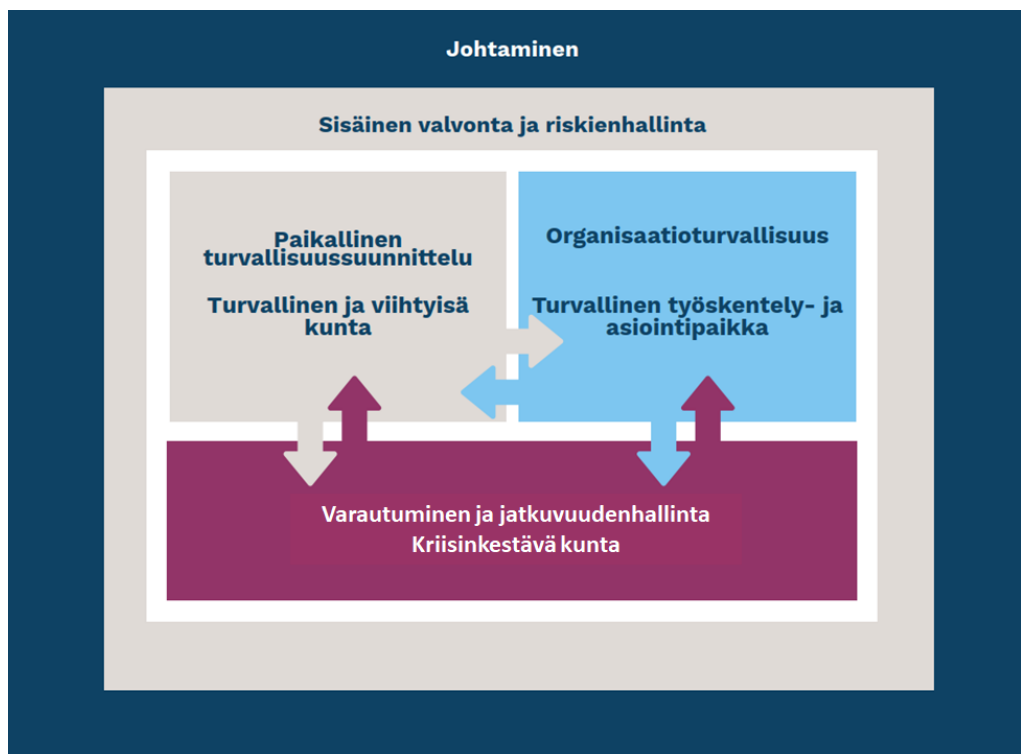
Kuntien varautumista ja valmiussuunnittelua ohjaavat mm. seuraavat lait ja säädökset:

- [Kuntalaki \(410/2015\)](#)
- [Pelastuslaki \(379/2011\)](#)
- [Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta \(407/2011\)](#)
- [Laki hyvinvointialueesta \(611/2021\)](#)
- [Laki huoltovarmuuden turvaamisesta \(1390/1992\)](#)
- [Valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista \(VNp 1048/2018\)](#)
- [Vesihuoltolaki \(119/2001\)](#)
- [Sähkömarkkinalaki \(588/2013\)](#)
- [Laki puolustusvoimista \(551/2007\)](#)
- [Valmiuslaki \(1552/2011\)](#)

2.2 Turvallisuuskulttuuri ja turvallisuusjohtaminen

Turvallisuuskulttuurilla tarkoitetaan arvoja, asenteita, sitoutuneisuutta ja ammattitaitoa sekä ajantasaista normistoa ja turvallisuusvaatimukset täyttävää toimintaa, jolloin jokainen tiedostaa oman toimintansa merkityksen osana yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta.

Kunnan johtaminen, sisäinen valvonta ja riskienhallinta muodostavat Pyhäjoen kunnan turvallisuusjohtamisen kehyksen sekä määrittävät sen järjestämisen ja toteuttamisen periaatteet.

Kuvio 1, Turvallisuusjohtamisen kokonaisuus

(Lähde: Suomen Kuntaliitto, Kunnan varautumisen johtaminen, s. 15, ISBN 978-952-293-755-1)

Varautumisen ja jatkuvuudenhallinnan tarkoituksena on varmistaa kunnan keskeisten tehtävien hoitaminen mahdollisimman häiriöttömästi kaikissa turvallisuustilanteissa ja parantaa sekä kunnan henkilöstön että myös kunnan asukkaiden kriisinkestävyyttä. Organisaatioturvallisuuden tarkoituksena on, että kuntaorganisaatio on turvallinen työskentely- ja asiointipaikka. Paikallisen turvallisuussuunnittelun tarkoituksena on taas turvata, että kunta on turvallinen ja viihtyisä.

Pyhäjoen kunnan sisäiseen valvontaan, riskienhallintaan, turvallisuuteen ja varautumiseen liittyvät julkisesti saatavilla seuraavat dokumentit:

- Pyhäjoen kunnan hallintosäntö (6.2.2024)
- Pyhäjoen kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet (26.11.2018)

Valmiussuunnittelun ja jatkuvuuden hallinnan pääpaino on normaaliolojen häiriötilanteissa. Valmiuden ylläpito on integroitu osaksi kunnan vuosikellon mukaista normaalia toimintaa ja työskentelyä. Varautumisen painopistettä on pyritty suuntaamaan häiriötilanteiden hallinnasta niiden ennakointiin, estämiseen sekä varautumisen myötä mahdollisten vaikutusten minimointiin.

2.3 Varautumisen ja valmiussuunnittelun tarkoitus ja tavoitteet

Varautumisella tarkoitetaan toimintaa, jolla varmistetaan tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen ja mahdollisesti tarvittavat tavanomaisesta poikkeavat toimenpiteet häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa (Sanastokeskus TSK 2017, 36). Varautumistoimenpiteitä ovat muun muassa valmiussuunnittelu, jatkuvuudenhallinta, etukäteisvalmistelu, koulutus ja valmiusharjoitukset.

Ennaltaehkäisevä toiminta

Pyhäjoen kunnan varautuminen ei ole yksinomaan poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluja, vaan myös häiriötilanteiden ennaltaehkäisyä. Tunnistettujen riskien poistaminen ja pienentämiseen tähtäävät toimenpiteet ovat osa Pyhäjoen kunnan varautumista.

Myös yritysten, yhteisöjen, taloyhtiöiden sekä kotitalouksien itsenäinen varautuminen häiriötilanteisiin on tärkeä osa varautumista. Omatoimisen varautumisen veloitteet rakennuksen omistajalle, haltijalle sekä toiminnanharjoittajalle on määritetty pelastuslain 14 §:ssä. Kyläyhteisöjen sekä kotitalouksien varautumisella on suuri merkitys yhteiskunnalle sekä kansalaisille itselleen.

Alla hyödyllisiä linkkejä omatoimisen varautumisen sivustoille:

- Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK:n [Varautuminen kotona](#) -sivusto
- Eri viranomaisten [72 tuntia](#) varautumissuositus kotitalouksille -sivusto

Suomi on tietoyhteiskuntana riippuvainen tietoverkkojen ja -järjestelmien toiminnasta ja näin ollen myös erittäin haavoittuvainen niihin kohdistuville häiriöille. Pyhäjoen kunta varautuu tietoturvasuus- ja kyberuhkiin ajantasaisella tietoturva- ja tietosuojapolitiikalla, turvallisilla tietoteknisillä ympäristöillä, valvonnalla, varajärjestelyillä, ajantasaisilla valmius- ja toipumissuunnitelmilla sekä säännöllisin harjoitteluin, jotka keskittyvät näihin uhkiin.

Ydintehtävien ja -palveluiden turvaaminen

Valmiuslain 12 §:ssä säädetään, että kuntien, kuntayhtymien ja muiden kuntien yhteenliittymien tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa.

Kunnan valmiussuunnittelun näkökulmasta, kunnan normaalisti tuottamien ja ylläpitämien peruspalveluiden sekä infrastruktuurin toimintaedellytykset, toiminnan jatkuvuus ja taso on taattava tärkeimpien tehtävien osalta kaikissa turvallisuustilanteissa.

Varautumisen ja valmiussuunnittelu on sisäänrakennettu osa kunnan toiminnan ja talouden suunnittelua sekä siihen liittyvää riskienhallintaa, ei erillinen prosessi.

Pyhäjoen kunnan vastuulla olevien tehtävien ja niihin liittyvien palveluiden turvaamiseksi todennäköisimpien häiriötilanteiden varalle on oltava valmiussuunnitelmat tarvittavine yksityiskohtaisine toimintaohjeineen. Valmiussuunnitelmien ja toimintaohjeiden mukaista toimintaa on harjoiteltava säännöllisesti henkilöstön tietotaidon ylläpitämiseksi.

Velvoitteeseen perustuen kunnan eri toimialat ja nimetyt konserniyhtiöt laativat omat valmiussuunnitelmat vastuullaan olevia tehtäviä varten. Toimialojen ja konserniyhteisöjen valmiussuunnitelmissa tulee tunnistaa niiden ydintehtävät ja -palvelut niihin liittyvine kriittisine toimintoihin, laatia riski- ja vaikutusarviot annettuja uhkaskenaariorit vasten, laatia suunnitelmat riskien pienentämiseksi tai poistamiseksi, varautua mahdollisten varajärjestelmien tai -toimintojen käyttöönottoon, laatia suunnitelmat ydintehtävien jatkamiseen sekä paluuseen normaaliin toimintaan.

Valmiussuunnittelussa tulee huomioida tehtävien hoidossa tarvittava henkilöstö, ajoneuvot ja työkooneet sekä mahdollisten tilojen varaaminen. Niiltä osin kuin kunnan ydintehtäviin ja -palveluihin liittyvät toiminnot on ulkoistettu ulkopuolisille toimijoille, toimialojen tulee varmistaa niiden saatavuuden häiriötiloissa ja poikkeusoloissa palvelusopimuksiin sisällytetyin varautumisvelvoittein.

Vastuu kunnan tehtäviin kuuluvien lakisääteisten toimintojen ja palveluiden saatavuudesta on aina kaupungilla riippumatta siitä, tuotetaanko ne itse vai onko ne hankittu palveluna.

Häiriötilanteen hallinnan ja johtamisen edellytysten turvaaminen

Valmiussuunnittelun yhtenä keskeisenä tavoitteena on varmistaa mahdollisimmat hyvät edellytykset häiriötilanteen hallinnalle ja siihen liittyvään johtamiseen. Pyhäjoen kunnan häiriötilanteen hallinnan yhtenä perusajatuksena on, että siihen liittyvät toimenpiteet käynnistetään ajoissa, ennakoiden tilanteen mahdollista kehittymistä tai osoittautumista alkutietoja vakavammaksi ja riittävien resurssien varaamista heti tilanteen alusta alkaen sekä tarvittaessa johtamisvalmiutta tehostaen.

Häiriötilanteen tehokkaan hallinnan kannalta on keskeistä, että tarvittavat toimenpiteet Pyhäjoen kunnan ydintehtävien ja -palvelujen turvaamiseksi käynnistetään viipymättä ja riittävässä laajuudessa.

Häiriötilanteen hallinnan yksi keskeisimmistä toiminnoista on johtamisen edellyttämän tilannekuvan hallinta. Vaikka kunnan eri toimialoilla on omat valmiussuunnitelmansa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa toimimiseen, niin eri toimialojen, konserniyhtiöiden sekä sidosryhmien välisen yhteistyön koordinoimiseksi on kokonaistilannekuvan muodostaminen, ja sen harjoittelu, välttämätöntä.

Toinen tärkeä osa-alue häiriötilanteiden ja poikkeusolojen hallinnassa ja johtamisessa on viestintään ja toimeenpanoon liittyvä valmiussuunnittelu. Oikea-aikainen, tietosisällöltään ja yleisöltään riittävän laaja ja luotettava viestintä auttaa kunnan johtoa kontrolloimaan tilannetta ja hillitsemään epävirallisten kanavien kautta leviävän, mahdollisesti väärän, tiedon vaikutuksia.

Erilaisten häiriötilanteiden varalta on laadittava suunnitelmat vaihtoehtoisten viestintävälineiden käytöstä siltä varalta, että perinteiset viestintäkanavat eivät ole käytettävissä.

2.4 Valmiussuunnittelun vastuut ja vastuuhenkilöt

Pyhäjoen kunnan hallintosääntö sisältää luvussa 13 määräykset varautumisesta ja valmiussuunnittelusta. Sen mukaisesti varautuminen on toimintaa, jolla varmistetaan kunnan tehtävien ja palveluiden mahdollisimman häiriötön hoitaminen ja mahdollisesti tarvittavat tavanomaisesta poikkeavat toimenpiteet normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Valtuusto luo päätöksillään edellytykset kunnan varautumiselle ja valmiussuunnittelulle. Kunnanhallitus päättää varautumisen ja valmiussuunnittelun järjestämisen käytännön toteutuksesta valtuuston päättämien periaatteiden mukaisesti. Kunnan varautumista johtaa kunnanjohtaja. Päävastuualuejohtajat vastaavat palvelutuotannon päävastuualueensa osalta varautumisesta ja valmiussuunnittelusta.

Valmiussuunnitelman yleisen osan hyväksyy kunnanhallitus ja se saatetaan tiedoksi kunnanvaltuustolle. Toimialojen ja erillistoimintojen suunnitelmat hyväksyy asiaomainen lautakunta. Valmiustoimintaan liittyvät muut toimintaohjeet hyväksyvät päävastuualuejohtajat/johtajat.

Vastuualue	Varautumistehtävä	Vastuu	Varahenkilö	Suunnitelma
Kunta	Varautumisen ja valmiussuunnittelun yhteensovittaminen	Kunnanjohtaja Toimialajohtajat	Kunnanhallituksen puheenjohtaja	Valmiussuunnitelman yleinen osa
Kunta	Häiriötilannejohtaminen	Kunnanjohtaja	Kunnanhallituksen puheenjohtaja	Häiriötilannejohtamisen ja -viestinnän suunnitelma
Kunta	Häiriötilanneviestintä	Kunnanjohtaja	Kunnanhallituksen puheenjohtaja	Häiriötilannejohtamisen ja -viestinnän suunnitelma
Kuntakonserni	Pyhäjoen kuntakonsernin varautuminen ja valmiussuunnittelu	Kunnanjohtaja	Kunnanhallitus nimeää	Kuntakonserniin kuuluvien valmiussuunnitelmat
Hallinto ja elinkeinopalvelut	Toimialan varautuminen ja valmiussuunnittelu	Kunnanjohtaja Talous- ja hallintopäällikkö	Kunnanjohtaja Talous- ja hallintopäällikkö	Toimialan valmiussuunnitelma Suunnitelma asiakirjojen suojaamisesta poikkeusoloissa Ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelma Valmiuslain mukaisten tehtävien (12§, 31§, 32§, 95-103§, 106§, 108§ ja 126§) hoitaminen
Sivistyspalvelut	Toimialan varautuminen ja valmiussuunnittelu	Sivistysjohtaja	Sivistyslautakunta nimeää	Toimialan valmiussuunnitelma Valmiuslain mukaisten tehtävien (109§) hoitaminen
Tekniset palvelut	Toimialan varautuminen ja valmiussuunnittelu	Tekninen johtaja	Tekninen lautakunta nimeää	Toimialan valmiussuunnitelma Energiahuollon valmiussuunnitelma Vesihuollon valmiussuunnitelma Jätehuollon valmiussuunnitelma Ympäristövalvontasuunnitelma Valmiuslain mukaisten tehtävien (40§, 44§, 49-54§, 70§, 120§ ja 122b§) hoitaminen

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue	Osallistuminen Pyhäjoen kunnan vastuiden osalta	Valmiusvastaava	Hyvinvointialue nimeää	Hyvinvointialueen suunnitelma, Pyhäjoen kunnan rooli ja tuki Valmiuslain mukaisten tehtävien (122§) hoitaminen
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimi	Väestönsuojelu- ja evakointisuunnitelman laatimiseen osallistuminen Pyhäjoen kunnan vastuiden osalta	Valmiusvastaava	Pelastustoimi nimeää	Pelastustoimen suunnitelma, Pyhäjoen kunnan rooli ja tuki Valmiuslain mukaisten tehtävien (120§) hoitaminen

Taulukko 1. Varautumisen vastuut ja vastuuhenkilöt

2.5 Yhteiskunnan elintärkeät ja kriittiset toiminnot

Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot muodostuvat asioista, jotka pitävät koko Suomen turvallisen arjen pyörimässä. Kun yhteiskunnan perustoiminnot ovat kunnossa, kriiseistä voidaan palata normaaliin elämään ilman, että koko yhteiskunnan perusta järkkyy.

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä Yhteiskunnan turvallisuusstrategia Suomalaisen yhteiskunnan elintärkeiksi toimintoiksi on määritelty seitsemän toimintoa, joiden jatkuvuus on pystyttävä takaamaan kaikissa turvallisuustilanteissa (Turvallisuuskomitea 2017):

Kuvio 2, Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot (Turvallisuuskomitea 2017, 14)

Suomen kansallinen riskiarvio (2023) on yhteensovitettu kooste eri toimijoiden riskiarvioista. Omissa riskiarvioissaan eri hallinnonalat ovat valinneet yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin vaikuttavia uhkamalleja ja häiriötilanteita. Kansallisessa riskiarviossa (2023) ovat mainittuna seuraavat uhat:

- Informaatiovaikuttaminen
- Poliittinen, taloudellinen ja sotilaallinen painostus
- Sotilaallisen voiman käyttö
- Laajamittainen maahantulo ja painostaminen maahantulijoita ohjaamalla
- Yhteiskunnan rakenteisiin tai laajoihin ihmisjoukkoihin tehty terroristinen tai muu väkivaltainen isku
- Isojen väkijoukkojen, ryhmien tai yhteisöjen väkivaltainen liikehdintä tai yhteiskuntajärjestystä vaarantava toiminta
- Julkisen talouden häiriö
- Rahoitusjärjestelmän häiriö
- Energiahuollon häiriöt
- Tieto- ja viestintäverkkojen ja palveluiden häiriöt
- Kuljetusten jatkuvuuden häiriöt
- Terveysturvallisuuden häiriöt
- Vesihuollon häiriöt
- Elintarvikehuollon häiriöt ja ruoka- ja ravintoturvan heikkeneminen
- Laajat tai pitkäkestoiset onnettomuustilanteet

Alueellista riskikartoitusta ja -arviointia on tehty kansallisen riskiarvion laatimiseen liittyen. Pyhäjoen kunta on osallistunut alueellisen riskiarvion laadintaan vuosina 2022–2023.

Valtakunnallisesti määriteltyjen elintärkeiden toimintojen ja edellä esitettyjen uhkamallien perusteella Pyhäjoen kunta on määritellyt kunnan toiminnan kannalta elintärkeiksi ja kriittisiksi toiminoiksi ja palveluiksi seuraavat:

1. Säilyttää toimiva johtaminen eri tilanteissa
2. Turvata sivistystoimen peruspalvelut kuten lasten hoito ja perusopetus
3. Ylläpitää toimivaa ja turvallista teknistä ympäristöä
4. Avustaa väestön henkisen ja fyysisen terveyden ylläpitoa
5. Turvata alueen yritysten ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä
6. Säilyttää turvallinen ja viihtyisä elinympäristö

Kunnan organisaatiossa ja toiminnassa on välttämätöntä tiedostaa edellä kuvattujen toimintojen keskeinen merkitys. Valmiussuunnittelun tärkeimpänä tavoitteena on suunnittelun ja harjoitusten avulla valmistautua kriittisten toimintojen säilyttämiseen ja turvaamiseen myös häiriötilanteissa. Kuntakonsernin kokonaissuunnittelussa ja toimialojen ja nimettyjen konserniyhteisöjen omissa valmiussuunnitelmissa turvataan edellä mainittuja Pyhäjoen kunnan määrittämiä elintärkeitä toimintoja.

2.6 Pyhäjoen uhka-arviot ja riskienhallinta

Uhka-arviolla tarkoitetaan uhkamallin pohjalta laadittavaa arviota, jossa konkreettisesti käsitellään uhkan lähdettä, kohdetta, toteutumistapaa, todennäköisyyttä, vaikutuksia tehtävien hoitamiseen sekä vastatoimenpidemahdollisuuksia ja niiden valmisteluun tarvittavaa aikaa.

Pyhäjoen kunnan uhka-arvioiden laatimisessa on hyödynnetty Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaa 2017, Kansallista riskiarvioita 2023 sekä Pohjois-Pohjanmaan alueellista riskiarviota 2023.

Pyhäjoen kunnassa tarkasteltavat uhkaskenaariot ja -mallit ovat seuraavat:

1. Vakava energiahuollon häiriö (sähkö ja polttoaineet)
2. Vakava tietoliikenteen tai -järjestelmän häiriö (ICT-palvelut)
3. Vakava lämpö- ja vesihuollon häiriö (kaukolämpö, talous- ja jätevedet)
4. Vakava elintarvikehuollon häiriö

5. Laaja-alainen pandemia (korona/vastaava)
6. Julkisen talouden tai rahoitusjärjestelmän häiriö
7. Tulipalo kriittisten toimintojen kohteessa ml. Maastopalot
8. Sään ääri-ilmiöt (myrskyt, tulvat, hellejakso)
9. Pato-onnettomuus tai sen uhka
10. Säteily- ja kemikaalionnettomuudet tai niiden uhka
11. Suuronnettomuus (liikenne, meriliikenne)
12. Laajamittainen maahantulo tai sillä painostaminen
13. Joukkosurma
14. Terroristinen tai muu vakava väkivaltainen isku
15. Sotilaallisen voiman käyttö

Riskien arviointi osana toiminta- ja taloussuunnittelua

Pyhäjoen kunnan hallintosäntö sisältää määräyksiä sisäisestä valvonnasta, riskienhallinnan periaatteista sekä hallinnon ja talouden tarkastamisesta (mm. luku 12). Luku sisältää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät kunnanhallitukselle, lautakunnille sekä viranhaltijoille ja esihenkilöille.

Kunnanhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä hyväksyy sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet ja menettelytavat, valvoo, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimeenpannaan ohjeistuksen mukaisesti ja tuloksellisesti, antaa toimintakertomuksessa tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä sekä selvityksen konsernivalvonnasta ja merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä.

Lautakunnat vastaavat päävastuualueellaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoivat kunnanhallitukselle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Kunnanjohtaja sekä päävastuualueiden ja tulosalueiden johtavat viranhaltijat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta päävastuualueellaan ja tulosalueellaan, ohjeistavat alaisiaan toimintayksiköitä sekä raportoivat kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Kustannuspaikkojen esihenkilöt vastaavat yksikön riskien tunnistamisesta, arvioinnista, riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja toimivuudesta sekä raportoivat kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Konsernijohto vastaa konserniyhteisöjen ohjauksesta sekä yhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja tuloksellisuuden valvonnasta.

Kuntakonsernin kaikkien toimialojen tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa toimintoja uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä. Toimialojen arvioiden ja analyysien vastuuhenkilöinä toimivat toimialajohtajat.

Riskien arviointi osana varautumista ja valmiussuunnittelua

Pyhäjoen kunnan toimialojen sekä erikseen nimettyjen konserniyhteisöjen (Pyhäjoen kunnan Lämpölaitos, Pyhäjokisuun Vesi Oy sekä Joki ICT Oy) riski- ja vaikutusarvioiden laatimisessa työkaluna toimivat yllä esitetyt Pyhäjoen kunnan määrittämät uhkaskenaariot.

Riski- ja vaikutusarviointien yhteydessä toimialat ja nimetyt konserniyhteisöt arvioivat, vaikuttaako kyseinen uhkamalli sen vastuulla oleviin ydintehtäviin, minkälainen vaikutus olisi, ja kuinka/miten kyseinen ydintehtäväkohtainen riski voitaisiin joko pienentää tai poistaa kokonaan.

Toimialat ja nimetyt konserniyhteisöt laativat riski- ja vaikutusarviotaulukot oman arvionsa mukaisesti. Toimialojen ja konserniyhteisöjen riski- ja vaikutusarvioita tarkastellaan kootusti varautumisen johtoryhmässä ja siellä myös valmistellaan lopulliset linjaratkaisut tarvittavista riskienhallintatoimenpiteistä. Toimialakohtaiset riski- ja vaikutusarviot ovat salassa pidettäviä (Julkl 24.1 § 8 k).

2.7 Painopisteet varautumisen kehittämisessä

Pyhäjoen kunnan varautumista tehostetaan vakiinnuttamalla valmiussuunnitteluprosessi, jalkauttamalla valmiussuunnittelu toimialoille, huolehtimalla toimialojen valmiussuunnitelmien ajantasaisuudesta (vuosikello), kehittämällä johtokeskustyöskentelyä, kriisiviestintää ja sisäisiä hälytysjärjestelmiä sekä järjestämällä/osallistumalla varautumista tukeviin harjoituksiin.

Varautuminen ja valmiussuunnittelu ulotetaan kunnan ja nimettyjen konserniyhteisöjen palveluhankinta- ja yhteistoimintasopimukseen, mikäli ne liittyvät kunnan säädösperusteisiin ydintehtäviin.

Painopiste	Toimenpiteet	Toteutusai-kataulu	Vastuutaho	Toteutumisen seuranta
Valmiussuunnitteluprosessin vakiinnuttaminen	Tarkistetaan ja päivitetään Pyhäjoen kunnan valmiussuunnitelman yleinen osa.	3/2024-4/2024	Varautumisen johtoryhmä	Yleisen osan vahvistaa kunnanhallitus, se annetaan tiedoksi kunnanvaltuustolle
Valmiussuunnittelun jalkauttaminen toimialoille	Toimialakohtaisten valmiussuunnitelmien laadinta ml. nimetyt konserniyhteisöt.	4/2024-9/2024	Varautumisen johtoryhmä	Toimialakohtaiset suunnitelmat hyväksyy ao. lautakunta.
Toimialojen valmiussuunnitelmien ajantasaisuus	Varautuminen ja valmiussuunnittelu sidotaan nykyistä selkeämmin osaksi kunnan sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa sekä toiminnan ja talouden suunnittelua.	Vuonna 2024	Kunnanjohtaja	Kunnanhallitus
	Edellyttää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen päivittämistä sekä varautumisen huomioimista suunnittelun vuosikellossa.	Vuonna 2024	Talous- ja hallintopäällikkö	Toimialojen hallintokunnat.
	Toimialojen suunnitelmien päivittämistarve tarkastetaan vuosittain osana talousarvioesityksen laadintaa (toimintaympäristön muutokset)	Vuosittain (Q1)	Toimialajohtajat	Toteutumisen raportointi osana riskien arviointia kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.
	Tehtävää varten nimitetään toimialoille varautumisen vastuuhenkilö.	Vuonna 2024	Toimialajohtajat	Varautumisen johtoryhmä
Johtokeskustyöskentely	Häiriötilannejohtamisen ja -viestinnän valmiussuunnitelman päivitys/laadinta.	8/2024-9/2024	Kunnanjohtaja	Varautumisen johtoryhmä
	Testaukset/Harjoittelu.	Vuosittain		
Kriisiviestinnän kehittäminen	Häiriötilannejohtamisen ja -viestinnän valmiussuunnitelman päivitys/laadinta.	8/2024-9/2024	Elinvoimajohtaja	Varautumisen johtoryhmä
	Testaukset/Harjoittelu.	Vuosittain		
Sisäisten hälytys-, johtamis- ja viestintäjärjestelmien kehittäminen	Prosessien suunnittelu, Tekniikan hankinta ja Käytön harjoittelu	2024 2024-2025 2024-2025	ICT-asiantuntija, Tekniikan johtaja ja Kunnanjohtaja	Varautumisen johtoryhmä

Taulukko 2. Pyhäjoen kunnan varautumisen painopisteet ja vastuut

2.8 Häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumiseen liittyvät kustannukset ja hankinnat

Varautuminen on osa Pyhäjoen kunnan normaalia toimintaa ja siitä aiheutuvat kustannukset on sisällytetty toiminta- ja taloussuunnitelmiin sekä talousarvioiden toiminta- ja investointimenoihin. Valmiussuunnitelmissa määritellään toiminnalliset tavoitteet ja niille riittävät resurssit.

2.9 Varautumiskoulutus ja harjoitukset

Varautumiskoulutuksella tarkoitetaan koulutusta, jolla osaltaan varmistetaan yksilön, yhteisön, laitoksen, yrityksen sekä yhteiskunnan eri tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen kaikissa turvallisuustilanteissa. Pyhäjoen kunta testaa itse omien valmiussuunnitelmiansa toimivuutta simuloituilla harjoituksilla. Jokainen toimiala testaa oman toimialakohtaisen valmiussuunnitelmansa toimivuutta 2–4 vuoden määräväliajoin.

Pyhäjoen kunta osallistuu Pohjois-Suomen aluehallintoviraston ja puolustusvoimien järjestämiin valmius- ja paikallispuolustusharjoituksiin tarkoituksen mukaisessa laajuudessa. Kunta osallistuu aktiivisesti muihinkin eri viranomaistahojen järjestämiin valmiusharjoituksiin, joista tärkeimpinä Digi- ja väestötietoviraston (DVV) vuosittain järjestämät digitaalisen turvallisuuden TAISTO-harjoitukset.

Pelastusopiston lakisääteisenä tehtävänä on normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumiseen valmentavan koulutuksen antaminen. Pyhäjoen kunta kannustaa varautumisesta johtovastuussa olevia osallistuvat säännöllisesti Pelastusopiston järjestämille varautumiskursseille.

- Pelastusopiston [Varautumiskoulutus](#) -sivusto

Pyhäjoen kunta esittää vuosittain henkilöitä myös alueellisille maanpuolustuskursseille. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto P-S AVI tekee päätökset maanpuolustuskurssien osallistujista.

2.10 Varautumisveloitteet ostopalveluissa ja sopimusperusteisessa palveluntuotannossa

Pyhäjoen kunta on ulkoistanut osan sen julkisen hallinnon tehtävien hoitamisesta. Ostopalveluina hankittujen palveluiden osalta toiminnasta häiriö- ja poikkeustilanteissa tulee aina sopia.

Huoltovarmuuskeskuksen SOPIVA-aineistosta löytyy erityyppisiin sopimuksiin perustuvan varautumisen sopimuslausekkeita www.huoltovarmuuskeskus.fi/sopiva.

Ostopalvelujen osalta on myös varmistettava, ettei kyseistä resurssia (henkilöt, toimitilat, ajoneuvot ja työkoneet) ole häiriötilanteissa/poikkeusoloissa jo varattu toisaalle (pällekkäisvaraus).

Pyhäjoen kunnan eri toimialojen on varauduttava myös tilanteeseen, jossa ulkopuolinen palveluntarjoaja on häiriötilanteessa kyvytön täyttämään sopimusveloitteitaan. Lopullinen vastuu ydintehtäviin liittyvien palvelujen häiriöttömästä tuottamisesta on aina Pyhäjoen kunnalla.

2.11 Yhteistoiminta varautumisessa

Mikäli toimialan ydintoiminta on voimakkaasti riippuvainen jonkun ulkopuolisen toimijan tarjoamista palveluista, on ehdottoman tarpeellista selvittää yhteistyössä ko. toimijan kanssa varautumiseen liittyviä käytäntöjä. Suunnitelmat tulee päivittää yhteistyössä siten, että esimerkiksi resurssien päällekkäisvarauksia ei tehdä. Tämä korostuu varsinkin, jos toimijan resursseja käyttää useampi taho ja häiriötilanteen tai poikkeusolojen vuoksi resurssien saatavuus on tavanomaista heikompa.

Toimialojen keskinäisessä varautumisessa ja suunnitelmien yhteensovittamisessa pätee sama periaate, eli tulee tarvittaessa toimialojen kesken ennalta sopia, että mitkä asiat hoidetaan keskitetysti yhden nimetyn vastuullisen toimialan toimesta ja mitkä asiat kukin toimiala hoitaa itse.

2.12 Pelastuslaitoksen tuki valmiussuunnittelulle

Pelastuslain mukaan pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan.

Pelastuslaitoksen tulee lisäksi onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.

Pohjois-Pohjanmaan kunnat ovat perustaneet vuonna 2023 Pohjois-Pohjanmaan valmius- ja turvallisuusfoorumin. Foorumin tarkoituksena on yhteistyön avulla kehittää alueen kokonaisturvallisuutta ja kriisinsietokykyä, kehittää valmius- ja turvallisuusasioihin liittyvää suunnittelua ja harjoittelua sekä mahdollistaa osaltaan tilannekuvan jakaminen ja kuntien ja asiantuntijaorganisaatioiden tukeutuminen toisiinsa. Foorumin toiminta on kuntavetoista ja toimintaan osallistuu kuntien lisäksi hyvinvointialue, eri viranomaisia ja laitoksia sekä kolmannen sektorin toimijoita.

Pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti Pohjois-Pohjanmaan turvallisuus- ja valmiusfoorumin toimintaan. Palvelutasopäätöksen mukaan kuntien kanssa tehtävällä yhteistyöllä pyritään osaltaan edesauttamaan hyvinvointialueen pelastustoimen vastuulle kuuluvien varautumistehtävien yhteensovittamista.

Pelastuslaitos tukee foorumin toimintaa ja osallistuu toimintaan aktiivisesti. Foorumin toimintaan kohdennetaan valmiuspäällikön ja -suunnittelijan työpanoksesta n. 0,2 htv, minkä lisäksi pelastuslaitoksen muut viranhaltijat osallistuvat foorumin toimintaan tarpeen mukaan (työmäärä yht. n. 0,1 htv). Erillisiä sopimuksia kuntien valmiussuunnittelun tukemisesta ei tehdä.

Pyhäjoen kunta on nimennyt säännöllistä yhteydenpitoa varten Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen suuntaan varautumisvastaavana toimivan ympäristösihteerin tekniseltä toimialalta.

3 Operatiivinen valmiussuunnitelma, häiriötilanteiden hallinta

3.1 Häiriötilanteen hallinnan tehtävät ja tavoitteet

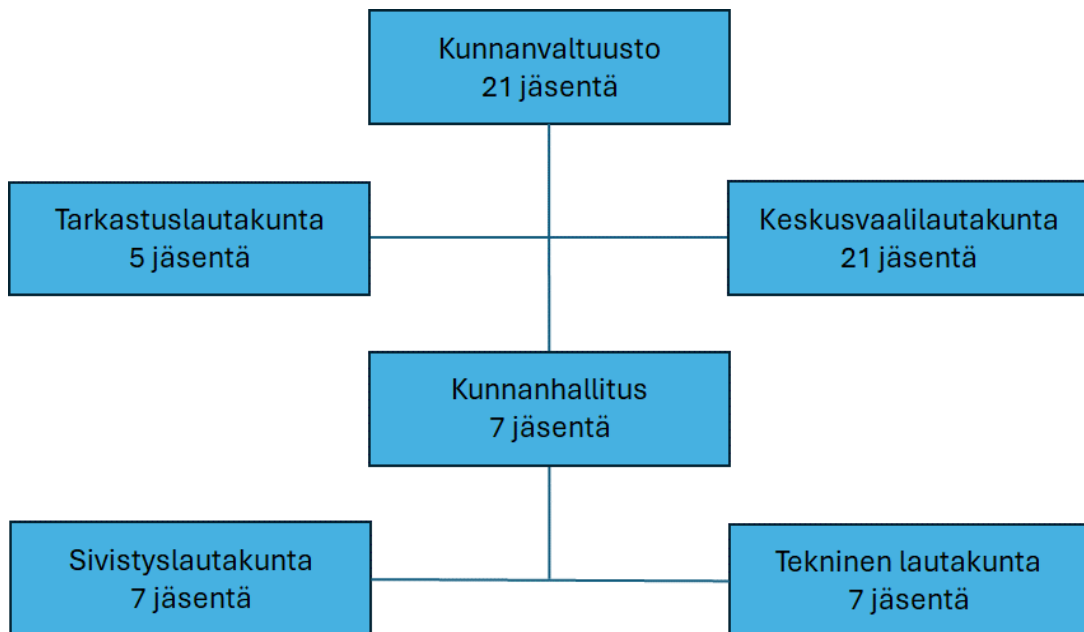
Pyhäjoen kunnan päätöksentekojärjestelmän pitää toimia samojen perusteiden mukaisesti normaalioloissa, erilaisissa normaaliolojen häiriötilanteissa kuin poikkeusoloissakin. Selkeä toimivallanjako ja eri toimijoiden välinen sujuva yhteistoiminta sekä viestintä ovat tuloksekkaan toiminnan perustana.

Kunnan organisaatorakenteet pätevät tilanteesta riippumatta. Uusia toimielimiä perustetaan vain silloin, kun mikään olemassa olevasta organisaatiosta ei voi suorittaa tarvittavaa tehtävää. Uusien toimielimien perustaminen koskee lähinnä poikkeusoloja ja valmiuslaissa kunnalle säädettyjä tehtäviä.

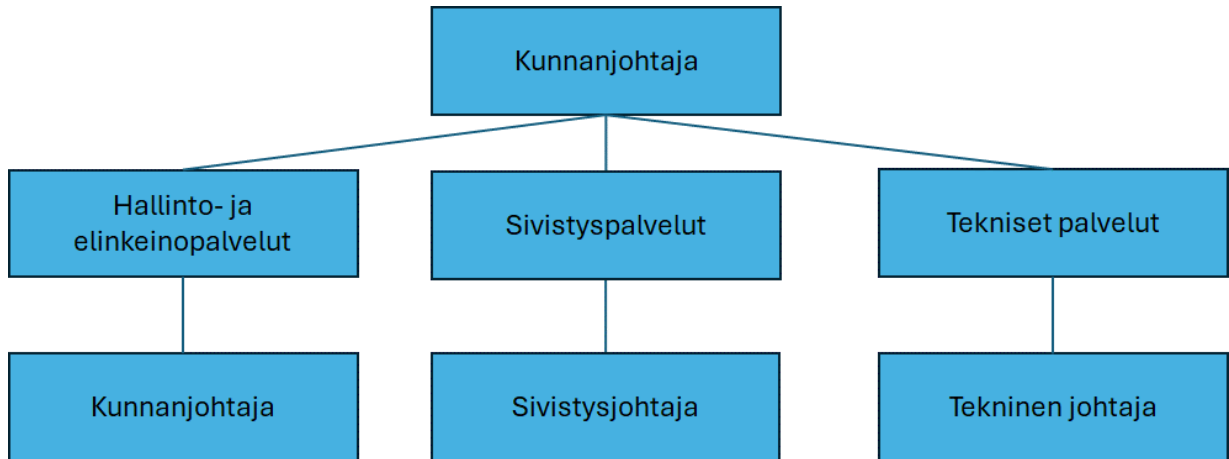
Häiriötilanteen hallinnan keskeiset tavoitteet ja tehtävät ovat seuraavat:

- Kunnan asukkaiden ja alueella oleskelevien turvallisuuden varmistaminen
- Kunnan päätöksenteko-, johtamis- ja toimintakyvyn ylläpitäminen
- Häiriötilanteesta ja poikkeusoloista aiheutuvien seurausten minimointi
- Kunnan ydintehtävien ja palvelujen tuottamisedellytysten varmistaminen
- Kunnan toimintojen ja yhteistyötahojen toiminnan yhteensovittaminen
- Tilannekuvan muodostaminen johtoryhmässä ja sen edelleen jakaminen
- Yhteistoiminta ja tuki muille viranomaistahoille
- Tilanteen edellyttämä sisäinen ja ulkoinen häiriötilanneviestintä

3.2 Johtamisjärjestelmä normaalioloissa

Kuvio 3. Pyhäjoen kunnan päätöksenteko-organisaatio

Kuvio 4. Pyhäjoen kunnan hallinto-organisaatio

3.3 Kunnan johdon ja avainhenkilöiden hälyttämisen- ja informointijärjestelyt

Häiriötilanteiden ja poikkeusolojen johtamiseksi kunnanjohtaja voi kutsua koolle kunnan varautumisen johtoryhmän ympärille muodostettavan häiriötilannejohtamisen johtokeskuksen.

Häiriötilannejohtamisen johtoryhmä kutsutaan keskitetysti koolle kunnanjohtajan päätöksellä ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastuslaitoksen avustamana.

Hälytysohje nimi- ja yhteystietoineen on toimitettu pelastuslaitokselle. Hälytysohje tietoineen tarkastetaan vuosittain. Ohjeen tarkastamisesta/päivittämisestä vastaa Hallinto- ja elinkeinopalvelut.

3.4 Luottamushenkilöiden informointi

Luottamushenkilöiden informointi on tärkeää laajemmissa häiriötilanteissa.

Luottamushenkilöillä ei ole häiriötilanteessa varsinaista operatiivista roolia, mutta keskeisten päätöksenteon kannalta avainasemassa olevien luottamushenkilöiden on syytä tietää vallitsevan häiriötilanteen perustiedot sekä sen hallintaan liittyvät keskeiset toimenpiteet.

Pyhäjoen kunnan hallintosäännössä määritellään eri toimijoiden roolit normaalitilanteessa. Hallintosäännön 7. luvussa määrätään toimivallasta poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa.

Luottamushenkilöiden tiedonsaanti varmistetaan seuraavalla taulukolla:

Informoitava toimielin	Tehtävä	Informoinnista vastaava
Kunnanvaltuusto	Kunnanvaltuuston puheenjohtaja	Kunnanjohtaja
Kunnanhallitus	Kunnanhallituksen puheenjohtaja	Kunnanjohtaja
Keskusvaalilautakunta	Keskusvaalilautakunnan puheenjohtaja	Kunnanjohtaja
Sivistyslautakunta	Lautakunnan puheenjohtaja	Sivistysjohtaja
Tekninen lautakunta	Lautakunnan puheenjohtaja	Tekninen johtaja

Taulukko 3. Informoitavat luottamushenkilöt (häiriötilanteen edellyttämässä laajuudessa)

3.5 Tehostetun johtamisen ja tilanteen seurannan käynnistäminen

Pyhäjoen kunnan päätöksenteko normaaliolojen häiriötilanteissa tapahtuu normaalien toimintavaltuuksien sekä kunnan voimassa olevan hallintosäännön puitteissa.

Perustettavalla Pyhäjoen kunnan häiriötilannejohtamisen johtokeskuksella on keskeinen rooli häiriötilanteiden hallinnan sekä poikkeusolojen johtamisen tukena.

Kukin johtoryhmän viranhaltija käyttää niitä toimivaltuuksia ja ratkaisuvalltaa, joita hänelle lain mukaan kuuluu tai on hallintosäännön perusteella siirretty.

3.6 Johtamispaikat ja muut tilat

Normaaliajan häiriötilojen johtamistoiminta käynnistetään lähtökohtaisesti normaaliaikojen johtamisiloissa. Tämä koskee myös perustettavaa häiriötilannejohtamisen johtokeskusta.

Normaaliolojen häiriötilanteiden ja muiden kuin aseellisten poikkeusolojen varalta Pyhäjoen kunta ylläpitää virastotiloissa johtokeskuksen valmiutta siten, että johtamistoiminta voidaan käynnistää johtokeskuksesta käsin alle 2 tunnin kuluessa perustamismääräyksestä.

Tarvittaessa ja tilanteen niin edellyttäessä kunnan johtokeskus sekä kunnan päättävien toimielinten kokoontumiset siirretään tarvittavilta osiltaan ennalta valmisteltuihin väistöpaikkoihin.

Väistöpaikkojen johtamis-, tietoliikenne- ja varavoimaratkaisut toteutetaan ja testataan jo normaaliaikana siten, että ne ovat häiriötilanteen ja poikkeusolojen johtamispaikkojen edellyttämällä tasolla.

Väistöpaikan sekä johtamisvälineiden edellyttämästä resursoinnista ja toimeenpanosta vastaa teknisen johtaja yhteistyössä ICT-asiantuntijan ja Joki ICT Oy:n edustajan kanssa.

Kunnantalon ja johtamisen väistöpaikan kuluvalvontaa, vartiointia sekä fyysistä suojausta kohotetaan asteittain turvallisuustilanteen edellyttämällä tavalla. Toimenpiteiden tavoitteena on varmistaa kunnan palveluiden tuottamisen sekä kunnan johtamisen edellytykset kaikissa turvallisuustilanteissa.

3.7 Johtaminen ja tilannetietoisuus

Hallintosäännön mukainen toiminta muodostaa perustan kunnan johtamiselle kaikissa olosuhteissa ja tilanteissa. Johtamisesta ja päätöksenteosta vastaavat kunnan viranhaltijat tai toimielimet, joiden vastuulla ovat kunnan velvoitteiden hoitaminen ja toiminnoista vastaaminen muutoinkin. Poliittiset toimielimet kutsutaan koolle niiden edellyttämällä tavalla.

Kunnan päätöksenteon ja johtamisen on perustuttava riittävään ja luotettavaan tilannekuvaan. Tilannekuvajärjestelyillä pyritään luomaan edellytykset päätöksentekoon ja johtamiseen tarvittavan tilannetietoisuuden muodostamiselle sekä välittämään kokonaisnäkemys toimintaympäristöstä, siinä tapahtuneista ja ennustettavissa olevista muutoksista, omista ja muiden toimijoiden toimenpiteistä.

Toimialat vastaavat omien ydintehtäviensä ja vastuidensa mukaisesti johtamisessa tarvittavan tilannetiedon keräämisestä, analysoinnista sekä välittämisestä kunnan johtamisen tueksi. Tilannekuvan kokoamisella luodaan edellytyksiä oikea-aikaiselle ja oikeasisältöiselle päätöksenteolle ja johtamiselle. Tilannekuvaa välitetään tehtävälueelta toiselle ja muille viranomaisille.

Johtamisen ja häiriötilanteen hallinnan edellyttämät viesti- ja tietoliikenneyhteydet on järjestetty ja pyritty varmistamaan. Pyhäjoen kunnalla on käytössään Virve-puhelimia. Kunnalla on myös puhelimia varustettuna eri liittymäoperaattorin liittymällä kuin mitä kunnan henkilöstö päivittäistoiminnassaan käyttää. Yhteydenpito varmistetaan lähettiyhteyksin.

Kunnan kriisivalmiusryhmän toimintavalmius ylläpidetään tarvittaessa kaikkina viikonpäivinä ja vuorokauden aikoina tilanteen edellyttämässä laajuudessa. Tarvittavat varallaolo- ja sijaisjärjestelyt suunnitellaan ja määritetään etukäteen osana valmiussuunnittelua.

3.8 Viestinnän ja tiedottamisen peruslinjaukset

Häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa kansalaisten tiedontarve kasvaa.

Viestinnän peruslinjaus häiriötilanteissa on, että toimivaltainen johtovastuussa oleva viranomainen vastaa myös tilanteeseen liittyvästä viestinnästä. Muut mahdollisesti tilanteeseen osallistuvat puolestaan vastaavat omaan toimintaansa liittyvästä viestinnästä.

Pyhäjoen kunta tiedottaa häiriötilanteiden vaikutuksista omaan palveluntuotantoonsa. Laajoissa häiriötilanteissa, jotka vaikuttavat kunnan palvelutuotantoon tai muutoin kunnan eri toimialojen toimintaan, viestintä keskitetään ja yhteen sovitetaan eri toimialojen ja toimijoiden kesken.

Häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa viestintävastuut ovat niillä henkilöillä, joilla ne ovat normaalisti-kin. Tarvittaessa viestintäorganisaatioita varaudutaan vahvistamaan tilanteen edellyttämällä tavalla, ja tilanteen niin edellyttäessä, myös yhteistyössä eri viranomaisten kanssa.

Häiriötilanneviestinnän päätehtävänä on:

- tiedottaa ja varoittaa tapahtuneesta
- antaa tilannetietoja tapahtuman kulusta
- antaa toimintaohjeet lisävahinkojen välttämiseksi
- estää huhujen ja disinformaation leviäminen
- auttaa organisaatiota palautumaan normaalitilaan

Medialle välitetään aina mahdollisimman nopeasti ensitiedote tapahtumasta. Käytännössä tämä tapahtuu nykyään usein sosiaalisen median kanavien kautta. Tiedotustilaisuus järjestetään, jos tapahtuma on erityisen vakava tai se herättää muuten laajaa kiinnostusta.

Kunnalla on käytössään asukkaille suunnattua häiriötilanneviestintää varten erillisiä neuvontapuhelinnumeroita, jotka voidaan ottaa käyttöön hyvin lyhyellä varoitusaajalla.

Häiriötilanneviestinnässä varaudutaan myös tilanteisiin, joissa sähköä ei ole ja/tai tietoverkot eivät toimi. Pitkäkestoisessa sähkö- tai puhelinliikenteen katkoksesta kuntalaisille suunnattavaa viestintää tehdään yhteistoiminnassa pelastustoimen viranomaisten kanssa.

Häiriötilanne- ja poikkeusolojen viestinnässä voidaan käyttää tarvittaessa vaaratiedotteita. Vaaratiedotteet annetaan aina pelastus- tai poliisiviranomaisen kautta. Vaaratiedotteet jaetaan television ja radion kautta sekä matkapuhelimiin/112-sovelluksiin tekstiviesteinä.

Pyhäjoen kunta laatii ja ylläpitää erillistä häiriötilannejohtamisen ja -viestinnän suunnitelmaa normaaliolojen häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten. Suunnitelma on salassa pidettävä (Julkl 24.1 § k 8).

3.9 Henkisen tuen järjestäminen

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue vastaa kuntalaisille ja kunnan alueella oleskeleville annettavasta henkisestä tuesta. Yhteistyökumppaneina heillä on Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastuslaitos, Pyhäjoen seurakunta sekä Suomen Punaisen Ristin Oulun piiri ja sen Pyhäjoen paikallisosasto.

Kunta huolehtii sille säädös- ja/tai yhteistoimintasopimukseen perustuvien vastuun henkisen tuen järjestelyistä sekä yhteistoimintaosapuolien henkisen tuen järjestämisen tukemisesta.

Kunnan oman henkilöstön henkisen tuen järjestäminen huomioidaan työterveyshuoltoon liittyvissä palvelusopimuksissa, myös normaaliolojen häiriötilojen ja poikkeusolojen osalta.

3.10 Yhteistoiminta pelastuslaitoksen kanssa häiriötilanteen hallinnassa

Pyhäjoen kunta sekä sen kuntakonserniin kuuluvat laitokset ja liikelaitokset ovat velvollisia osallistumaan pelastuslaitoksen johdolla pelastustoiminnan suunnitteluun ja antamaan pyynnöstä virka-apua pelastuslain nojalla (46 §, 47 § ja 49 §).

Pelastusviranomainen voi puolestaan antaa toimialaansa soveltuvaa virka-apua valtion, hyvinvointialueen tai kunnan viranomaisen ja laitoksen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi. (8.7.2022/616)

Pelastustoimintaa edellyttävissä laajoissa häiriötilanteissa tilanne saattaa edellyttää kaikkien pelastuslaitoksen käytössä olevien henkilöstöressurssien sitomista pelastustoimen perustehtävien hoitamiseen, jolloin kunnalle tarjottavat tukimahdollisuudet voivat olla rajallisia. Pelastuslaitos voi tukea/avustaa kuntaa häiriötilanteen hallinnassa ja kriisijohtamisessa mm. seuraavilla tavoilla:

- pitää yllä turvallisuustilannekuvaa ja tiedottaa ennalta uhkaavasta tilanteesta
- hälyttää kunnan johtohenkilöstön
- avustaa kuntaa tiedottamisessa
- antaa viranomais- ja vaaratiedotteita
- avustaa johtamisen tilannekuvan kokoamisessa ja laatimisessa
- avustaa viestiyhteyksien varmentamisessa (VIRVE-verkko)
- käynnistää väestöhälytysjärjestelmän
- johtaa ja koordinoi väestönsiirtoja

Pyhäjoen kunta on esittänyt, että Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos nimeää edustajaansa toimimaan pelastuslaitoksen yhteyshenkilönä/asiiantuntijana Pyhäjoen kunnan varautumisen johtoryhmässä.

Pelastustoiminnan johtaminen

Pelastustoiminnan johtamisen järjestämisessä noudatetaan seuraavia yleisiä periaatteita:

- jokaisella pelastusmuodostelmalla on johtaja,
- johtaminen voi olla johtamista kohteessa tai etäjohtamista,
- pelastustoimintaa johtaa pelastusviranomainen,
- johtaminen mitoitetaan onnettomuuden kokoluokkaa vastaavaksi ja
- johtamisen jatkuvuus on varmistettu kaikissa turvallisuustilanteissa.

Pelastustoiminnan johtamis- ja tilannekuvatoimintoja varten ylläpidetään tilannekeskusta, johtokeskusta ja riittävää määrää johtoyksiköitä (varayksikköjärjestelyineen).

Kokoluokaltaan pienten tehtävien pelastustoiminnan johtajana toimii lähtökohtaisesti hälytysvasteeseen kuuluvan pelastusryhmän päätoiminen alipäällystöviranhaltija, ylipalomies tai palomies (tai muu päätoiminen ja tehtävään ennalta määrätty pelastusryhmän esihenkilö). Jos hälytetty pelastusryhmä muodostuu vain sopimushenkilöstöstä, toimii pelastustoiminnan johtajana alueen päällystöviranhaltija, joka määrää tarvittaessa tilannepaikan johtajan.

Kokoluokaltaan keskisuurten tehtävien (pelastusjoukkue) pelastustoiminnan johtajana toimii lähtökohtaisesti onnettomuuskohdetta lähin, päällystötasoista johtamista varten valmiudessa oleva päällystöviranhaltija. Keskisuurten tehtävien päällystötasoista johtamista varten on neljä johtamisryhmää: kaksi päivystävää palomestaria (välitön 24/7) ja yksi riski-/tilannekuvaperusteisesti valmiuteen nostettava päällystöviranhaltija (virka-aikana päivystys, muuna aikana vapaamuotoinen varallaolo).

Kokoluokaltaan suurten onnettomuuksien johtaminen aloitetaan keskisuurten tehtävien periaatteiden mukaisesti, mutta kuitenkin siten, että suurten tehtävien hälytysvasteisiin sisältyy päällystötason johtamisen lisäresursointi (≥ 2 päällystöviranhaltijaa ja päivystävä päällikkö). Päivystävä päällikön tehtävä järjestetään yhden johtamisryhmän toimesta päivystyksellä ja virka-ajan ulkopuolisella vapaa-muotoisella varallaololla.

Suurten onnettomuuksien, muiden vakavien onnettomuus- ja häiriötilanteiden sekä hälytysten ruuhkatilanteiden edellyttämä johtokeskusvalmius saavutetaan enintään kahdessa tunnissa todetusta johtokeskuksen perustamistarpeesta. Suuronnettomuusvalmiuteen kuuluvien muodostelmien johtaminen voidaan aloittaa täysipainoisesti 4 tunnin kuluessa onnettomuuden tapahtumisesta ja keskeyttämättömästi 12 tunnin kuluessa onnettomuuden tapahtumisesta.

3.11 Väestönsuojelu

Väestönsuojelulla tarkoitetaan ihmisten ja omaisuuden suojaamista ja pelastustoimintaa poikkeusoloissa sekä niihin varautumista. Pelastustoimintaan liittyvät keskeisimmät väestönsuojelutoimenpiteet ovat väestön varoittaminen, suojautumisen johtaminen sekä evakuointivalmiuden ylläpito.

Väestön varoittaminen

Pelastuslain 27 §:n mukaan pelastuslaitoksen on huolehdittava alueellaan väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteissa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä.

Pelastustoimialueen väestönvaroitusjärjestelmän perustan muodostavat kiinteästi asennetut väestöhälyttimet. Kiinteästi asennettuja väestöhälyttimiä täydentävät siirrettävät väestöhälyttimet, hälytysajoneuvojen kuulutuslaitteistot ja muut varoituskäytännöt, kuten vaaratiedotteet.

Väestöhälytysten lisäksi väestön varoittamisen (viranomais- ja vaaratiedotteet) muita keinoja ja kanavia ovat radio/televisio/teksti-TV, erityisesti YLE Oulu/YLE Radio Suomi (97,3 MHz), matkaviestimien 112 -applikaatio/sovellus, painettu media sekä internet.

Väestön varoittamisesta päättää ensisijaisesti tilanteisiin hälytetty pelastustoiminnan johtaja.

Suojautumisen johtaminen

Normaaliolojen onnettomuuksissa ja häiriötilanteissa väestö suojautuu viranomaisen määräyksestä asuin- ja muihin sisätiloihin. Väestönsuojoihin suojaudutaan lähinnä poikkeusolojen vakavimmissa uhkissa ja silloinkin viranomaisen määräyksestä. Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksella on kattavat tiedot kaikista Pyhäjoen kunnan alueella sijaitsevista väestönsuojista

Pyhäjoen kunnan Tekniset palvelut toimiala vastaa Pyhäjoen kunnan omistamista kiinteistöistä sekä niihin liittyvistä väestönsuojista. Väestönsuojan rakentamisvelvoite syntyy uudisrakentamisen yhteydessä, kun rakennuspinta-ala ylittää Pelastuslaissa ja -asetuksessa säädetyn neliömäärän.

Nykylainsäädännön mukaan kunnilla ei ole velvollisuutta rakentaa yleisiä väestönsuojia.

Evakuointivalmiuden ylläpito (väestön siirrot)

Väestön siirroilla tarkoitetaan ihmisten ja omaisuuden siirtämistä turvaan vaara-alueelta tai vaarallisesta kohteesta. Järeimpänä toimena väestönsiirroissa on väestön evakuointi, jolla tarkoitetaan viranomaisten johdolla tapahtuvaa väestön tai sen osan siirtämistä pois vaaran uhkaamalla alueelta ja sijoittamista turvalliselle alueelle, sekä väestön elinedellytysten ja yhteiskunnan tärkeiden toimintojen turvaaminen evakuointitilanteessa (lähtöalueelta tuloalueelle).

Väestönsiirtoja suunnitellaan sekä normaaliolojen häiriötiloja että poikkeusoloja silmällä pitäen, ja se toimeenpannaan toimivaltaisen viranomaisen päätöksellä ja pelastuslaitoksen johdolla tilanteen mukaan joko suppeana tai laajana. Suppeimmillaan väestönsiirto voi koskea esimerkiksi yksittäisen talon asukkaita ja laajimmillaan kunnan tai vielä laajemman alueen koko väestöä.

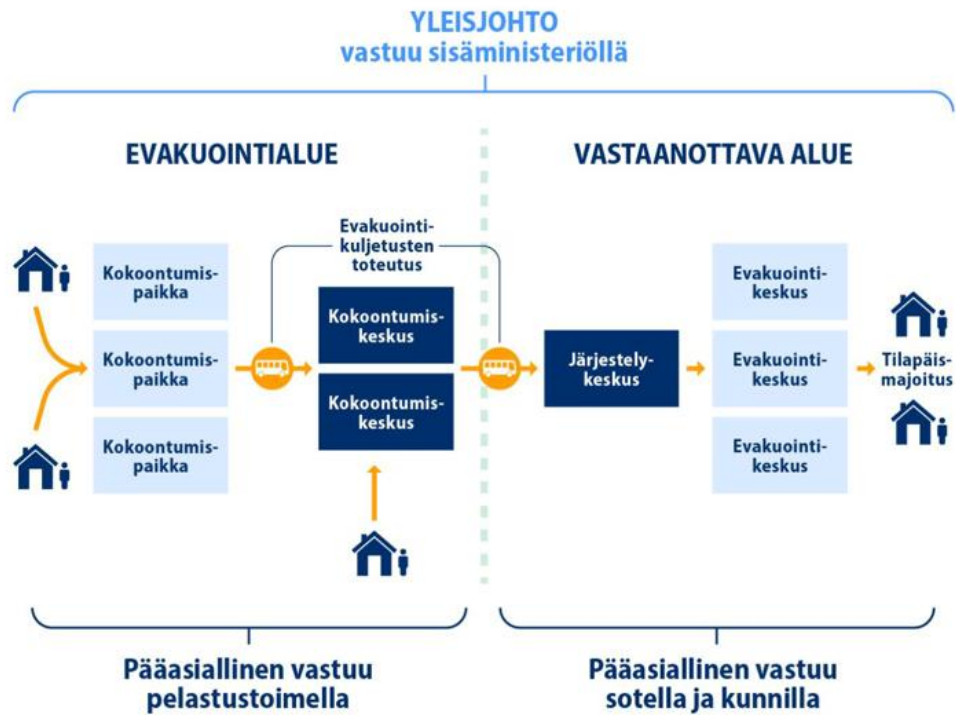
Väestön evakuointi ja siirrot on osa pelastustoimintaa, joten sen suunnittelu ja toteutus tapahtuvat Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksen johdolla ja koordinoimana. Evakuoinneissa on kyse moniviranomaistoiminnasta, missä johtovastuu on pelastustoimella. Muita vastuullisia tahoja ovat hyvinvointialue, ELY-keskus, poliisi sekä alueen kunnat.

Pyhäjoen kunta vastaa sen vastuulle kuuluvalta osalta mahdollista kunnan tai sen osien evakuointia tai muualta Pyhäjoen kunnan alueelle väestön vastaanottoa koskevien suunnitelmien laatimisesta.

Kuvio 5. Väestön siirtyminen, siirtäminen ja hoitolaitosten siirrot

(Lähde: Evakuointien suunnittelu- ja toimeenpano-ohje, Sisäministeriön julkaisuja 2024:2)

Kuvio 6, Väestön siirtämisen ja vastaanottamisen vastuut

(Lähde: Evakuointien suunnittelu- ja toimeenpano-ohje, Sisäministeriön julkaisuja 2024:2) Evakuointeihin ja väestönsiirtoihin liittyvät valmiussuunnitelmat eivät ole julkisia.

3.12 Toiminnan yhteensovittaminen

Aluehallintovirastoista annetun lain (896/2009) mukaan Pohjois-Suomen aluehallintoviraston yhtenä tehtävä on alueen kuntien valmiussuunnittelun tukeminen ja varautumisen yhteensovittaminen.

Pyhäjoen kunnan alueella toimivat tai vaikuttavat viranomaistahot vastaavat kukin omasta varautumisestaan ja siihen liittyvästä valmiussuunnittelusta. Edellä mainitut viranomaistahot sovittavat tarvittavilta osiltaan yhteen Pyhäjoen kunnan ja omien organisaatioidensa valmiussuunnitelmat.

Pyhäjoen kunnan varautumisen johtoryhmän tulee varautua ja sovittaa yhteen valmiussuunnittelua ja toimintoja häiriötilanteiden aikana ainakin seuraavien tahojen kanssa:

- 1) Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos – pelastustoiminta, väestönsuojelu
- 2) Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue – sosiaali- ja terveydenhuolto
- 3) Oulun poliisilaitos – järjestyksen pito
- 4) Ympäristöterveydenhuolto isäntäkuntana Kalajoen kaupunki
- 5) Maaseututoimi isäntäkuntana Kalajoen kaupunki

Tilanteesta mukaan yhteydenpitoa ja tarvittaessa myös yhteistoimintaa tulee häiriötilanteissa ja poikkeusolojen aikana tehdä lähialueen kuntien kanssa:

- 6) Raahen kaupunki
- 7) Kalajoen kaupunki
- 8) Merijärven kunta
- 9) Oulaisten kaupunki

Poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa ovat alueelliset jakeluyhtiöt, sopimuskumppanit ja vastaavat, hyvin merkittäviä yhteistyötahoja. Näitä ovat mm.:

- 1) Sähkön siirto- ja jakeluverkosta vastaava yritys
- 2) Talousveden jakelusta ja jätevesihuollosta vastaava yritys
- 3) Jätehuollosta vastaava yritys
- 4) Tieväylien kunnossapidosta vastaava yritys
- 5) Kunnan alueen päivittäistavara-kaupat
- 6) Kunnan alueella toimiva apteekki
- 7) Kunnan alueella toimiva rautakauppa
- 8) Kunnan alueella toimivat pankki
- 9) Kunnan alueella toimiva postin toimipiste
- 10) Kunnan alueella toimivat polttoaineen jakelupaikat
- 11) Paikalliset urakoitsijat ja yritykset

Poikkeusolot ovat lähes poikkeuksetta ylikunnallisia ja samoin ovat usein myös merkittävät häiriötilanteet. Yhteydenpito ja yhteistoiminta valtion paikallis-, alue- ja keskushallintoon on oltava sujuvaa ja luontevaa. Tilanteiden mukaan näiden tahojen yhteydenpito- ja yhteistyökumppaneita ovat mm.:

- 1) Aluehallintovirasto
- 2) Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
- 3) Säteilyturvakeskus
- 4) Metsäkeskus

Normaalitoiminnoissa Pyhäjoen kunnalla on melko vähän yhteydenpitoa ja kanssakäymistä puolustusvoimiin, rajavartiolaitokseen ja tulliviranomaisiin. Häiriötilanteissa ja erityisesti poikkeusoloissa yhteydenpidon ja yhteistyön tarve näihin tahoihin voi olla hyvin merkittäväkin.

- 1) Puolustusvoimat – Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun aluetoimisto
- 2) Rajavartiolaitos – Länsi-Suomen merivartiosto
- 3) Tulliviranomaiset

Häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa tilanteen mukaan seurakunnan ja alueella toimivien yhdistysten ja järjestöjen merkitys korostuu. Kriisitilanteissa yhteydenpitoa ja yhteistoimintaa voidaan tehdä mm. seuraavien tahojen kanssa:

- 1) Pyhäjoen seurakunta – henkinen tuki
- 2) Pyhäjoen yrittäjäyhdistys – yhteydet elinkeinoelämään
- 3) Metsänhoitoyhdistys
- 4) Meripelastusseura ry
- 5) Punainen risti – Pyhäjoen paikallisosasto sekä VAPEPA
- 6) MTK:n paikallisyhdistys
- 7) Maa- ja kotitalousyhdistys
- 8) Metsästysseurat
- 9) Pyhäjoen eläkeliitto ry

4 Poikkeusolojen valmiussuunnitelma, varautuminen poikkeusoloihin

4.1 Poikkeusolojen vaikutukset kunnan tehtäviin ja päätösvaltaan

Poikkeusoloilla tarkoitetaan valmiuslaissa tarkoitettua yhteiskunnan tilaa, jossa on niin paljon tai niin vakavia häiriöitä tai uhkia, että on tarpeen mahdollistaa viranomaisten tavanomaisesta poikkeava toimivaltuuksien käyttö.

Valmiuslain (1552/2011) mukaisia poikkeusoloja ovat:

- 1) Suomeen kohdistuva aseellinen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettava hyökkäys ja sen välitön jälkitila;
- 2) Suomeen kohdistuva huomattava aseellisen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavan hyökkäyksen uhka, jonka vaikutusten torjuminen vaatii tämän lain mukaisten toimivaltuuksien välitöntä käyttöön ottamista;
- 3) väestön toimeentuloon tai maan talouselämän perusteisiin kohdistuva erityisen vakava tapahtuma tai uhka, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti vaarantuvat;
- 4) erityisen vakava suuronnettomuus ja sen välitön jälkitila;
- 5) vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti; sekä
- 6) sellainen
 - a) julkisen vallan päätöksentekokykyyn;
 - b) rajaturvallisuuden tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen;
 - c) välttämättömien sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen palvelujen saatavuuteen;
 - d) energian, veden, elintarvikkeiden, lääkkeiden tai muiden välttämättömien hyödykkeiden saatavuuteen;
 - e) välttämättömien maksu- ja arvopaperipalvelujen saatavuuteen;
 - f) yhteiskunnallisesti kriittisten liikennejärjestelmien toimivuuteen; tai
 - g) edellä a-f alakohdassa lueteltuja toimintoja ylläpitävien tieto- ja viestintätekniisten palvelujen tai tietojärjestelmien toimivuuteen kohdistuva uhka, toiminta, tapahtuma tai näiden yhteisvaikutus, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti ja laajamittaisesti estyvät tai lamaantuvat tai joka muulla näihin vakavuudeltaan rinnastuvalla tavalla erityisen vakavasti ja olennaisesti vaarantaa yhteiskunnan toimintakykyä tai väestön elinmahdollisuuksia.

Valmiuslain mukaan viranomaiset voidaan oikeuttaa poikkeusoloissa rajoittamaan eräitä perusoikeuksia, mutta siinä yhteydessä käyttämään vain sellaisia toimivaltuuksia, jotka ovat välttämättömiä ja oikeasuhtaisia laissa säädetyn tarkoituksen saavuttamiseksi. Toimivaltuuksia voidaan käyttää vain sellaisin tavoin, jotka ovat välttämättömiä lain tarkoituksen saavuttamiseksi ja oikeassa suhteessa toimivaltuuden käyttämisellä tavoiteltavaan päämäärään nähden. Toimivaltuuksia voidaan käyttää vain, jos tilanne ei ole hallittavissa viranomaisten säännönmukaisin toimivaltuuksin.

4.2 Toimivalta poikkeusoloissa ja normaaliaikojen häiriötilanteissa

Pyhäjoen kunnan hallintosäännön 7 luvun 32 § käsittelee normaalista toimivallasta poikkeamista ja raportointia. Pykälän perusteella hallintosäännön muiden lukujen toimivaltamääräyksistä voidaan poiketa poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa ja välttämättömän syyn vuoksi silloin, kun päätöksentekoa ei kyetä normaalitoimivaltuuksin riittävällä tavalla järjestämään. Tällaisia syitä voivat

olla esimerkiksi henkeen ja terveyteen kohdistuvat uhat sekä elintärkeiden palveluiden keskeytymiseen, talouteen, kiinteistöihin, muuhun omaisuuteen tai ympäristöön kohdistuvat uhat, jotka aiheuttavat välittömän vaaran tai muun vakavan toiminnallisen tai taloudellisen riskin.

Kunnanjohtaja voi käyttää poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteessa normaalista toimivallasta poikkeavaa päätösvaltaa kunnan palvelujen turvaamiseksi ja tilanteen normalisoimiseksi välttämättömän syyn vuoksi.

Päävastuualuejohtaja voi käyttää poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteessa normaalista toimivallasta poikkeavaa päätösvaltaa kunnan palvelujen turvaamiseksi ja tilanteen normalisoimiseksi omalla päävastuualueellaan välttämättömän syyn vuoksi, ellei kunnanjohtaja päättä asiasta.

Kunnanhallitukselle tulee raportoida tähän pykälään perustuvalla toimivallalla tehdyistä päätöksistä.

Pyhäjoen kunnan hallintosäännön 7 luvun 33 § käsittelee päätösvalan käyttöön ottamista määräajaksi kunnanhallituksen päätöksellä poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteessa. Pykälän perusteella kunnanhallitus voi vahvistaa kunnanjohtajan ja päävastuualuejohtajan normaalista toimivallasta poikkeavan päätösvalan määräajaksi poikkeusoloissa sekä normaaliolojen häiriötilanteessa 30 §:ssä mainitun välttämättömän syyn vuoksi. Kunnanhallitus voi – vahvistamisen sijaan – sekä ennen määräajan päättymistä todeta, ettei normaalista toimivallasta poikkeavan päätösvalan käytölle ole enää perusteita.

Edelleen Pyhäjoen kunnan hallintosäännön 7 luvun 34 § käsittelee toimielimen koolle kutsumista normaalista poikkeavasti. Pykälän perusteella toimielin voidaan kutsua koolle heti, jos 30 §:n mukainen välttämätön syy sitä edellyttää. Valtuuston kokouskutsu on kuitenkin annettava viimeistään neljä päivää ennen kokousta.

Jos valmiuslain 108 § on otettu käyttöön poikkeusoloissa, valtuuston kokous voidaan kutsua koolle heti. Valmiuslain 108 §:n 2 momentin mukaan, jos valtuustoa ei saada koolle päätösvaltaisena ja painavat syyt edellyttävät välitöntä päätöksentekoa, kunnanhallituksella on oikeus päättää niistä asioista, jotka koskevat kunnan hallinnon järjestämistä, johto- ja hallintosääntöä, toimivallan siirtämistä, talousarviota ja veroja sekä muista valtuuston päätettäväksi säädetyistä asioista. Kunnanhallituksen päätös on voimassa, kunnes valtuusto on päättänyt asiasta.

Muutoin noudatetaan tämän hallintosäännön määräyksiä.

4.3 Varausjärjestelyt ja varaamisen vastuut

Henkilöstön varaamisen vastuut

Henkilöstövaraukset perustuvat Asevelvollisuuslakiin (1438/2007) sekä asetukseen vapauttamisesta asevelvollisuuden suorittamisesta (269/1977). Henkilöstövarauksilla tarkoitetaan kunnan ydintehtävien hoidossa tarvittavan henkilöstön varaamista Pyhäjoen kunnan tai sen lukuun sopimus pohjaisesti hoitavan käyttöön poikkeusoloissa.

Varauksien suunnittelu ja toteutus on olennainen osa normaaliolojen varautumistoimenpiteitä.

Varausten valmistelusta vastaavat toimialat ja nimetyt kuntakonserniin kuuluva yhteisöt. Henkilöstövaraukset tulee tehdä toimialojen sekä kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen ydintehtäviä hoitavista. Varaukset on tarkistettava kahden vuoden välein.

Ydintehtävien hoitamiseen liittyvien yhteistyökumppaneiden osalta henkilöstön, ajoneuvojen ja työkoneiden sekä tilavarauksiin liittyvistä vastuista on sovittava yhteistyösopimuksessa. Sopimukseen perustuen kunnan tulee koota heidänkin osaltaan tarvittavat henkilövaraukset.

Valmistellut henkilövaraukset ja/tai muutokset tulee toimittaa Pyhäjoen kunnan henkilövarauslistaa ylläpitävälle henkilölle (arkistosihiteeri/hallinto- ja elinvoimapalvelut), joka välittää henkilövaraukset puolustusvoimain Kainuun prikaatin Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun aluetoimistolle.

Puolustusvoimat voi myöntää listan henkilöille vapautuksen aseellisesta palveluksesta mahdollisessa kriisitilanteessa. Myönteisen päätöksen jälkeen nämä henkilöt ovat kunnan käytössä myös kriisiajan poikkeusoloissa. Kunnan tehtäviin varatuille henkilöille ilmoitetaan kunnan tekemästä varauksesta, kun varaus on puolustusvoimien taholta varmistettu.

Poikkeusolojen lainsäädäntö mahdollistaa lisäksi työvoiman laajemman hankkimisen työkykyisen väestön keskuudesta myös Pyhäjoen kunnan tarpeisiin. Toimialat ja nimetyt konserniyhteisöt suunnittelevat etukäteen ulkopuolisen työvoiman mahdollisen tarpeen.

Ajoneuvo- ja työkonevarausten vastuut

Osa poikkeusolosuhteista voi olla sellaisia, että normaalitilanteessa käytössä oleva ajoneuvokalusto ja muu kuljetuskalusto ei ole käytettävissä. Kalusto voi olla puolustusvoimien varaamassa käytössä tai sen käyttöä on muutoin rajattu. Kunnan valmiussuunnitelmassa tulee olla edellä kerrotun tilanteen johdosta suunnitelma tehtäviensä hoitamisessa tarvittavan kaluston varaamisesta käyttöön.

Poikkeusolojen ajoneuvo- ja työkonevaraukset tulee toimittaa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle. Varausten valmistelusta vastaa jokainen toimiala sekä nimetty kuntakonserniin kuuluva yhteisö sekä yhteistyökumppani samoin periaattein kuin henkilöstövarauksetkin.

Valmistellut ajoneuvo- ja työkonevaraukset tulee toimittaa Tekniset palvelut toimialalle. Toimiala koostaa toimialojen, konserniyhteisen sekä sopimuskumppanien ajoneuvo- ja työkonevarauslistat ja toimittaa ne sähköisesti ELY-keskukselle (verkkopalvelu, Ajoneuvo- ja työkonevarausilmoitus).

Tilavaraukset

Poikkeusolosuhteissa tilanteesta riippuen voi tulla normaalitilojen ohella tarpeita huonetilojen ja muiden rakennusten varaamiseen eri tarkoituksiin.

Poikkeusolojen tilavaraukset ehkäisevät päällekkäisiä eri toimijoiden tilojen käyttöä koskevia suunnitelmia. Pyhäjoen kunnan omistamien tilojen osalta tilavarauksia ei tarvitse tehdä.

Muiden kuin Pyhäjoen kunnan tilojen osalta tilavaraukset osoitetaan Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle. Tilavarausten valmistelusta vastaa jokainen toimiala, kuntakonserniin kuuluva nimetty yhteisö sekä yhteistyökumppani samoin periaattein kuin henkilö-, ajoneuvo- ja työkonevarauksetkin.

Valmistellut tilavaraukset tulee toimittaa Tekniset palvelut toimialalle / kiinteistöpäällikölle. Toimiala koostaa tilavaraukset ja toimittaa ne Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle.

4.4 Väestönsuojelutehtävät

Väestönsuojelumodostelmien ylläpitämisestä ja suojelupiirien lohkojaosta on luovuttu.

Pyhäjoen kunnan ei tarvitse tehdä erikseen väestönsuojelusuunnitelmia, vaan kullekin hallinnonalalle kuuluviin väestönsuojelutehtäviin varautuminen ja niihin liittyvä suunnittelu sisältyy muuhun valmiussuunnitteluun ja muun muassa onnettomuuksia varten muutoinkin tehtävään suunnitteluun.

Väestönsuojelua johtaa ja siihen liittyvästä suunnittelusta vastaa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastusvoimat. Voimassa olevien säädösten mukaan Pyhäjoen kunta tukee pelastuslaitosta suunnittelussa ja osoittaa tarvittaessa sen käyttöön väestönsuojelussa tarvittavia resursseja.